

Kiinan kansantasavallan historia – perinteistä historiankirjoitusta poliittisella painotuksella

Lauri Paltemaa & Juha A. Vuori:
Kiinan kansantasavallan historia. Gaudeamus 2012. 504 s.

Kiinan nousu globaaliksi poliittiseksi ja taloudelliseksi toimijaksi on luonut tarpeen suomenkieliselle kirjallisuudelle maan tapahtumis-

ta. Tätä aukkoa täyttää Lauri Paltemaan ja Juha A. Vuoren jämerä tiiliskivi, *Kiinan kansantasavallan historia*. Teos avaa yhden mahdollisen näkökulman menneisyyteen ja johdattaa lukijan kohti nykyhistorian suuria kysymyksiä. Se on kirjoitettu yliopistotason kurssikirjaksi, mutta selkokielisyyden vuoksi sisältö avautuu kenelle tahansa Kiinan poliittisesta ja taloudellisesta historiasta kiinnostuneelle.

Yleisluonteeltaan Kiinan kansantasavallan historia on perinteistä historiankirjoitusta, jossa seurataan miespuolisen eliitin eli Kiinan poliittisen johdon toimintaa. Kirja valaisee kulissien takana tapahtuvaa kinastelua traagisine seurauksineen. Aikarajauksen venyttäminen meidän päiviimme osoittaa, miten valtapeli jatkuu edelleen ja vanhat suhteet heijastuvat tämän päivän valtionjohtajien valintaan. Kirjan parhaat analyysit sijoittuvat kuitenkin Zhongnanhain, Kiinan suljetun hallintoalueen, ulkopuolelle. Parhaimmillaan teos avaa keskeisten tapahtumien kuten kollektivisoinnin, suuren harppauksen, kulttuurivallankumouksen ja Pekingin kevään syitä ja seurauksia sekä valottaa poliittisten päätösten merkitystä tavallisten ihmisten elämässä. Dramaattiset vaiheet valtion historiassa tuovat esiin kansan, joka muuten jää teoksessa pienen eliittiryhmän pyörittämän politiikan varjoon.

Teoksen suurin haaste on monessa mielessä sen laajuus, joka on vaikuttanut aikarajauksen jyrkkyyteen. Kiinan kansantasavalta on jätetty omilleen, irralleen keisariajasta, Kiinan tasavallasta ja osin jopa tästä päivästä. Kirja korostaa viimeiseen lukuun asti muutosta, nostamatta lainkaan esiin valitun aikarajauksen keinotekoisuutta. Se ei myöskään tuo esille sitä tosi-asiaa, että monilta osin kiinalainen kokonaiskulttuuri on säilynyt suurten mullistusten keskellä muuttumattomana nykyaikaan saakka. Laajaa oppikirjaa kirjoittaessa kro-

nologinen lähestymistapa on selkeyttävä rakenne, mutta osin yhteydet eri aikakausien ja tapahtumien välillä jäävät heikoiksi. Aikaansa seuraavan lukijan on helppo arvata, miksi kirja nostaa irrallisen tuntuiset Taiwanin tai Tiibetin tapahtumat välillä osaksi tarinaa, mutta tapahtumien yhteydet yli vuosikymmenten eivät suoraan avaudu lukijalle. Heikoimmillaan kirja jumittuu luetteloivaan tapahtumahistoriaan, johon uudet henkilöhahmot ilmestyvät kuin tyhjistä. Esimerkiksi keskeisten johtohahmojen järkevää henkilöanalyysiä alkaa tulla vasta 1970-luvulle päästessä. Samalla on kuitenkin todettava, että teos onnistuu ylittämään perinteisen historiankirjoituksen suurimman haasteen ja esittämään tapahtumat sellaisena kuin ne ovat: yksittäisten henkilöiden subjektiivisina valintoina, joiden takana on joukko erilaisia ja hyvinkin inhimillisiä motivoivia tiotekijöitä.

Vaikka on ymmärrettävää, että teoksen näkökulma rajautuu kirjoittajien omien intressien mukaan, jättää se kuitenkin miettimään, olisivatko suuret ja yleisluonteiseksi tarkoitetut historiikit mielenkiintoisempia, jos kirjoittajien taustat eroaisivat voimakkaammin toisistaan. Tässä teoksessa esimerkiksi poliittisen päätöksenteon vaikutus naisten elämään on jätetty kokonaan käsittelemättä, eikä pelon merkitystä täytännönpanon käyttövoimana järjestöissä tilanteissa avata lyhyttä mainintaa lukuun ottamatta millään tavalla. Ulkopolitiikan kuvauksista on rajattu pois Kiinan suhteet nykyisiin kehittyviin talouksiin ja näiden suhteiden merkitys vallankäytön kansainvälisillä foorumeilla. Yleensä ottaen oman aikamme käsittely on jäänyt kirjassa kevyeksi. Vaikka kirja on onnistunut suurelta osin välttämään kahden kirjoittajan kädenjäljestä aiheutuvat ongelmat, osa ulkopolitiikan kuvauksista jää irralliseksi

otoksiksi tarinan keskelle. Parhaimmillaan ne kuitenkin avaavat poliittisen eliitin inhimillisten motiivien kokonaisuutta, vahvaa faktionalismia ja reaktioita kotirintamalla.

Kiinan kielen editointi on kirjassa jäänyt pahasti kesken, ja se sisältää paljon pinyin-kirjoitusmuodon virheitä. Myöskään kirjoitusmerkkien käyttö ei ole loogista, ja niitä puuttuu. Kokonaisuutena Kiinan kansantasavallan historia on kuitenkin vahva – vaikkakin näkökulmaltaan melko perinteinen – tietopaketti, joka auttaa ymmärtämään sulkeutuneen valtion matkaa merkittäväksi tekijäksi tämän päivän kansainvälisessä politiikassa. Todellisen ymmärryksen laajentamiseksi teos kuitenkin vaatii rinnalleen muuta kirjallisuutta. Kuten kirjoittajat itsekin toteavat, kyseessä on johdatus aiheeseen, eikä kirjan ole tarkoituskaan olla ”kaiken historia”. Teoksen nimi antaa kuitenkin odottaa laajempaa näkökulmaa, eikä voimakas poliittinen painotus suoraan näy kirjan kannesta. Kiinan kansantasavallan historia luo yhden mahdollisen pohjan, johon lukija voi lähteä nivoamaan tietoa oman mielenkiintonsa mukaan. Se ei välttämättä ole kirja, jota suosittelisin maasta kiinnostuneille ensimmäiseksi lukupaketiksi, mutta tiedon keruun jatkuessa työ puolustaa paikkaansa osana laajan kokonaisuuden ymmärtämistä.

– RIIKA-LEENA JUNTUNEN